

ARCHIEVEN VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND (AANVULLING)

C.J. de Kruijter

Uit een enkele reactie bleek mij dat het nuttig zou zijn nog een kleine aanvulling te geven op punt 10 van het vorige artikel over dit onderwerp¹. Hierin heb ik heel summier de archieven van de plaatselijke en regionale vergaderingen en organen behandeld. Met opzet summier, omdat nog maar enkele jaren geleden is gestart met het werk van de archiefconsulenten in de gereformeerde kerken. Derhalve is nog niet een goed totaaloverzicht van de situatie in het land te geven.

Anderzijds zijn er in toenemende mate onderzoekers die naast het gedrukte materiaal (herdenkingsboekjes, -artikelen etc.) ook gebruik willen maken van de archivalische bronnen. Ten behoeve van deze onderzoekers zal ik thans uitvoeriger stilstaan bij de archieven van de plaatselijke en regionale vergaderingen en organen van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het opsporen van gegevens over de toestand, verblijfplaats en inhoud van deze archieven geschiedt in belangrijke mate door archiefconsulenten. Deze vrijwillige medewerkers, werkzaam in het ressort van een classis, hebben tot taak de plaatselijke kerken te bezoeken, aldaar adviezen te geven over archiefbeheer, overzichten samen te stellen van de inhoud van deze archieven en bezoekformulieren in te vullen waarop in ieder geval de verblijfplaats van de archivalia wordt vastgelegd.

Wat dit laatste betreft zijn er twee categorieën te onderscheiden, namelijk kerken die archieven in bewaring gaven bij overheidsarchiefdiensten (rijks-, gemeente- en streekarchiefdiensten) en kerken die hun archieven ter plaatse bewaren en beheren.

Van de eerste groep, de in bewaring gegeven archieven, is een vrij volledig overzicht beschikbaar, namelijk onlangs gepubliceerd in het jaarverslag 1982 van de Archiefdienst van de Gereformeerde Kerken in Nederland, maart 1983.

Een overzicht van de tweede groep, de kerkelijke archieven die ter plaatse berusten, is in voorbereiding.

1. Zie *DNK*, december 1982 (nr. 14), blz. 20-30.

Voorts is het van belang door te geven dat op twee adressen nadere inlichtingen zijn te verkrijgen over de gereformeerde kerkelijke archieven, namelijk

1. bij de archivaris van de Gereformeerde Kerken in Nederland,
postadres: Postbus 202, 3830 AE Leusden
bezoekadres: Burg. De Beaufortweg 18 te Leusden
telefoon 033 - 943244 en
2. bij het Centraal Register van Particuliere Archieven
post- en bezoekadres: Prins Willem-Alexanderhof 30
2595 BE 's-Gravenhage
telefoon 070 - 814381

Beide instanties verzamelen alle mogelijke gegevens over de bedoelde archieven, alsmede inventarissen, overzichten van de inhoud van de archieven etc., allemaal zaken die de mogelijke onderzoekers ten dienste kunnen staan.

In dit verband is het van belang de schijnwerper speciaal te richten op het werk van het Centraal Register van Particuliere Archieven temeer daar raadpleging op het C.R.P.A. het grote voordeel heeft dat ook andere aldaar geregistreerde archieven in het onderzoek kunnen worden betrokken.

Het C.R.P.A. houdt zich bezig met de *registratie* van de verblijfplaats, inhoud en mate van toegankelijkheid van particuliere archieven en collecties; het C.R.P.A. heeft geen particuliere archieven in beheer.

De registratie van kerkelijke archieven is een niet onbelangrijk onderdeel van het werk.

In principe worden de archieven geregistreerd *van de vijf oudste* protestantse kerkgenootschappen², zowel de ter plaatse berustende archieven als de archieven die aan een overheidsdienst in bewaring zijn gegeven, en van de overige kerkgenootschappen alleen de archieven die bij de overheidsarchiefdiensten in bewaring zijn gegeven.

De inventarissen, lijsten en andere overzichten, die bij het C.R.P.A. binnenkomen, worden zo mogelijk in onderwerpen opgesplitst. Zo kan het gebeuren dat in een familie- of huisarchief stukken betreffende de bouw van een kerk worden aangetroffen; deze worden dan op het betreffende onderwerp geplaatst.

2. Doopsgezinden, gereformeerden, hervormden, lutheranen en remonstranten.

Een onderzoeker zij ook bedacht op de persoonlijke archieven van mensen die een belangrijke rol in de kerkgeschiedenis hebben gespeeld.

Vanuit het streven naar behoud en toegankelijkheid van particuliere archieven beoogt het C.R.P.A. in toenemende mate een schakel te zijn tussen archiefeigenaren, archiefbewaarplaatsen en archiefonderzoekers. Onderzoekers kunnen het C.R.P.A. raadplegen tijdens de openingsuren van het Algemeen Rijksarchief. Gezien de kleine personele bezetting van het Register verdient het wel aanbeveling van tevoren een telefonische afspraak te maken voor een bezoek. Behalve op de voor zijn/haar studie relevante particuliere archieven wordt de onderzoeker in voorkomende gevallen tevens geattendeerd op onderzoeksprojecten, die zich op hetzelfde of een aanverwant terrein bewegen. Dat is het grote voordeel van inschakeling van het C.R.P.A.

Met het bovenstaande hoop ik eventuele onderzoekers enigszins de weg te hebben gewezen naar de plaatselijke en regionale archieven van de Gereformeerde Kerken in Nederland.